

Sprawozdanie komisji budżetowej

w sprawie budowy domu obłąkanych w Kulparkowie.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 30. września 1871 przekazaniem zostało komisji budżetowej sprawozdanie Wydziału krajowego o budowie domu obłąkanych w Kulparkowie, zarazem odstąpiono tejże komisji podanie towarzystwa galicyjskiego wyrobu cegieł maszynowych i przedsiębiorstwa budowlanego z d. 29. września r. b. L. 366/S. 210/P., tego samego przedmiotu dotyczące.

Wydział krajowy w sprawozdaniu swoim, podaje cyfrę ogólną kosztów budowy w Kulparkowie na zł. 885.234 ct. 52. Na to wydano dotychczas 206.945 zł. 61 ct., a że pierwotna suma 289.020zł. przekazana Wydziałowi krajowemu na budowę domu obłąkanych, przez procentowanie się wzrosła do wysokości zł. 366.548 ct. 40., przeto pozostaje obecnie do rozrządzenia suma 160.602 zł. 79 ct.

Prócz tego preliniuje Wydział krajowy zł. 56.132 jako wartość $56\frac{1}{200}$ części tutejszego szpitalu powszechnego na rzecz zakładu obłąkanych spieniężyć się mogąca i 8.329 zł. 68 ct. stanowiące własność tego funduszu w papierach publicznych, oraz wnosi o zezwolenie na zrealizowanie i użycie obydwóch tych sum na rzecz budowy w Kulparkowie.

Nie wchodząc już w trudności, jakie stanąć mogą na przeszkodzie zpieniężeniu na razie owych $56\frac{1}{200}$ części szpitalu powszechnego we Lwowie, okazuje zestawienie liczb:

Wydano dotychczas	zł. 206.945 ct. 61
Pozostaje w gotowiznie	„ 160.602 „ 79
Za wartości do funduszu domu obłąkanych należące	„ 64.451 „ 68
razem	„ 432 000 „ 08

czyli w porównaniu z preliniowaną sumą 885.234 zł. 52 ct., niedobór w kwocie 453.234 zł 44 ct. Niedobór ten wyrównywa Wydział krajowy do sumy okrągłej 450.000 zł. i żąda od Wys. Sejmu upoważnienia do zaciągnięcia pożyczki tej wysokości, za poręczeniem kraju.

Przy cyfrach tak znacznych poczytała komisya budżetowa za swój obowiązek wejść szczegółowo w samą istotę rzeczy i dokładnie zastanowić się i zbadać, czy Wydział kraj. dostatecznie usprawiedliwił wnioski, mające na celu niepomierne obciążenie funduszu i kredytu krajowego.

Zasadniczo, Wydział kraj. był niewątpliwie w prawie swoim, licząc na pożyczkę do pokrycia pewnej części kosztów budowy w Kulparkowie, gdyż ustęp II. uchwały sejmowej z r. 1868 brzmi dosłownie: „poleca się Wydziałowi krajowemu rozpoczęcie bezzwłocznie budowy gmachu w Kulparkowie funduszami już na ten cel istniejącymi, a następnie przedłożenie Sejmowi krajowemu planu operacji finansowej do pokrycia kosztów przenoszących wysokość tych funduszów.“

Przedewszystkiem jednakże uderza tu podniesienie pierwotnego preliminarza z 500 000 zł. na 885.234 zł. 52 ct. czyli o 385.234 zł. 52 ct. Wydział kraj. podaje jako usprawiedliwienie, względy na rosnącą liczbę chorych, podrożenie ceny materyałów i robocizny, uzupełnienie pierwotnych planów, kosztorysem oparkania, brukowania, założenia ogrodu, a wreszcie doliczeniem kosztów zewnętrznego urządzenia zakładu.

Zaprzeczyć się nie da, że przytoczone tu okoliczności po części usprawiedliwiają różnicę między pierwotnym a obecnie przedłożonym preliminarzem wydatków a mianowicie uzasadnione są powołanie się na rosnącą liczbę chorych obłąkanych i na znaczne podniesienie się cen robocizny i materyałów budowlanych.

Jednakże inne względy przytoczone w obronie ostatniego preliminarza, komisya budżetowa za właściwe poczytywać nie może, przeciwnie uważa za błąd nieusprawiedliwiony sprawozdaniem Wydziału kraj., że do budowy przystąpiono bez kosztorysów dokładnie opracowanych i obejmujących całość stworzyć się mającego zakładu a tem samem reprezentacyę kraju narażono na konieczność albo przyzwolenia na wydatki daleko znaczniejsze niż pierwotnie zamierzone, albo też na zmarnowanie znacznej części wydanych już funduszów przez odstąpienie od planów i kosztorysów, na podstawie których roboty dotychczas prowadzone były.

W takim położeniu wzięła sobie komisya budżetowa za zadanie zbadać i obliczyć, jakie oszczędności zaprowadzić się dadzą bez odstąpienia od ogólnego planu, a tem samem bez uszczerbku wykonanych już robót przy zamierzonych budowlach. Oszczędności te przeprowadzić się dadzą w dwojakim kierunku: przez rozdzielenie zamierzonych budowli i ich urządzenia na to co jest niezbędnem, aby zakład wszedł w życie i odpowiedział przeznaczeniu swojemu i na dalsze jego powiększenie i rozwinięcie, skoro pomyślniejszy stan funduszów krajowych na to dozwoli, lub skoro znaczne pomnożenie liczby chorych obłąkanych, wykaże nieuchronną tego konieczność, powtórnie przez ścisłe zbadanie kosztorysów tych części budowli, które zaraz wykonane być mają, i obliczenie, o ile preliminarze poszczególne zmniejszone być mogą bez narażenia bezpieczeństwa i trwałości budowy, oraz bez uszczerbku względów sanitarnych i humanitarnych, nieszczęśliwym chorym przynależnych.

Co do pierwszego: kosztorysa wykazują następujący rozkład wydatków całego zakładu:

Budynek główny	złr. 214.234 ct. 47
Skrzydła	„ 156.918 „ 95
Budynek ekonomiczny	„ 123.468 „ 11
Łazienki	„ 37.835 „ 28
Kanały	„ 21.231 „ 31
Kurytarze	„ 26.253 „ 99
Domy furiatów	„ 61.353 „ 12
Budynek administracyjny	„ 63.463 „ 32
Zabudowania gospodarskie	„ 29.000 „ —
Urządzenia	„ 88.582 „ 33 ¹ / ₂
Urządzenia wewnętrzne	„ 30.000 „ —

Do tego doliczwszy koszta prowadzenia budowy w stosunku 4⁰/₁₀ ogólnego preliminarza, czyli złr. 32.893 ct ¹/₂ otrzymuje się sumę w sprawozdaniu Wydziału kr. położonej złr 885.234 c. 52.

Komisya budżetowa sądzi, że budynek główny ze skrzydłami o dwie trzecie części mniejszymi, niżeli w przedłożonych planach zamierzone, odpowiedzą zupełnie i to na bardzo długo,

wszelkim potrzebom zakładu, i według tej zasady zestawia ogólne cyfry kosztorysów. Wyjątek stanowią jedynie dom ekonomiczny, domy dla furyatów i budowa kanałów, gdyż te części zakładu zdaniem komisji, w całości jak są zamierzone, bezzwłocznie wykonane być powinny. Budynek administracyjny przeciwny wcale nie jest naglący; administracja zakładu dostatecznie pomieszczoną być może w budynku mieszkalnym na folwarku Kulparkowskim położonym, a który wciągnięty będzie w obręb mięjsca przeznaczonego na ogród zakładu.

Komisja budżetowa stawia tedy jako przelimirarz wydatków:

Na budynek główny	zł. 214.234 ct. 47
Na $\frac{1}{3}$ część skrzydeł	„ 52.000 „ —
Na budynek ekonomiczny, ...	„ 123.468 „ —
Na łazienki	„ 19.000 „ —
Na kanały	„ 21.231 „ 31
Na kurytarze	„ 10.551 „ 92
Na domy furyatów	„ 61.353 „ 12
Na budynek administracyjny	„ — —
Na zabudowanie gospodarskie	„ 7.000 „ —
Na urządzenia	„ 54.832 „ —
Na urządzenia wewnętrzne	„ 24.000 „ —
Czyli razem	„ 587.670 „ 93

a doliczywszy do tego kosztu prowadzenia budowy w stosunku 4°/_o od powyższej sumy, czyli zł. 22.546 ct. 80, łącznie suma zł. 610.217 ct. 73. Przechodząc do drugiej strony zadania t. j. do oszczędności na budowlach teraz już wykonać się mających, komisja budżetowa napotkała na wielkie trudności z powodu tak znacznie zwiększonych i bezustannie podnoszących się cen robocizny i materyałów budowlanych. Jednakowoż po zestawieniu cyfr pomiędzy przelimirarzem a pieniędzmi istotnie wydanymi na części budowli obecnie już wykonane, i po uwzględnieniu możliwego ograniczenia wydatków przy pojedynczych szczegółach, a mianowicie przy ornamentyce budowli, komisja uważa za pewne i nieulegające wątpliwości, że na całym przelimirarzu robót wykonać się mających, z wyjątkiem jednakże kosztów urządzenia zakładu, zaoszczędzić można 8°/_o lub też zł. 45.093 ct. 73 czyli że cała suma potrzebna do ukończenia i oddania do użytku publicznego zakładu w Kulparkowie w rozmiarach powyżej wskazanych, wynosi podług obliczenia komisji łącznie zł. 565.124 ct. 73.

Że zaś podług sprawozdania Wydziału krajowego:

Wydano dotąd	zł. 206.945 ct. 61
Zapasu pozostaje	„ 160.602 „ 79
Wartości do zrealizowania wynoszą	„ 64.461 „ 68
Razem więc	„ 432.010 „ 8

przeto suma niedoboru wynosić będzie zł. 133.114 c. 65.

Zważywszy jednakże, że pożyczka taka zwykle pociąga za sobą pewne straty na różnicy kursów, że uwzględnić należy koszta intabulacyjne i inne, a że przy stawianiu cyfr przelimirarza komisja postępowała z wielką ścisłością nic nie odliczając na nieprzewidziane wydatki, sumę tę zł. 133.114 ct. 65 należy zaokrąglić na 150.000 zł.

Komisja budżetowa uprasza: Wysoki Sejm załączone $\frac{1}{4}$. wnioski jak obok w uchwale zamienić raczy. 1/4

Następnie uważała komisja budżetowa za swój obowiązek zastanowić się nad podaniem towarzystwa galicyjskiego wyrobu cegieł maszynowych i przedsiębiorstwa budowli w sprawie podjęcia się wszystkich do wykonania pozostałych robót przy budowie domu obłąkanych w Kulparkowie, a to tem bardziej, że w opinij publicznej krążą pogłoski o nie odpowiedniem i fundusz publiczny na straty narażającym prowadzeniu dotychczasowem budowli w Kulparkowie.

Po rozpatrzeniu się na miejscu i zbadaniu szczegółowem części budowy dotychczas już wykonanych oraz zakładu wyrobu cegły i kontraktów o dostawę materyałów budowlanych, przyszła komisya budżetowa do przekonania, że zarzuty i oskarżenia jakie słyszeć się dają, są jeżeli nie we wszystkim to przynajmniej w wielkiej części nieuzasadnione. Budowle obecnie są już dosyć posunięte, budynek ekonomiczny prawie na ukończeniu, mury i zrąb dachu gotowe, a pokrycie dachu blachą żelazną może być i z pewnością będzie przed zimą wykończone. Budynek główny wyprowadzony pod gzyms pierwszego piętra i przysposobione są tarcice do prowizorycznego pokrycia murów na czas przerwy zimowej w robotach. Budowa kanałów rozpoczęta, uparkanie tymczasowe placu budowy wykończone, zapasy w materyałach budowlanych z drzewa, w wapnie, kamieniu, ciosie i blasze żelaznej dostateczne i w porównaniu z cenami okolicznymi nie zbyt drogo zakupione.

Główne zarzuty wymierzone na dotychczasowy zarząd budowy dotyczą wyrobu cegły; utrzymują powszechnie, że wyrób ten jest nieodpowiedni, że cegła wyprodukowana na własny rachunek drogą jest a zarazem w niedobrym gatunku. Dla tego też komisya starała się jak najdokładniej zdać sobie sprawę tak z kosztów wyrobu jak i z wartości wyrobionej cegły, i doszła do następujących rezultatów.

Zakład w Kulparkowie wyrobił w latach 1869, 1870 i do 30. września 1871 cegły sztuk 2.850.767, która w przecięciu, wraz z dostawą na miejsce budowy, kosztuje za 1000 sztuk 17 zł. 06 ct. Cegła ta jest w rozmaitym gatunku tak co do części składowych jak i co do stopnia wypalenia; nierówność ta przedewszystkiem uderza jako główny błąd wyrobu. Podczas chwili słotnych przeszłej jesieni i tej wiosny pewna część wyrobionej już cegły uległa zepsuciu, zauważyć przytem należy, że podczas słoty tak wyjątkowej wszystkie niemal cegielnie dotkliwie straty poniosły.

Zważywszy jednakże, że nabycie 2,800.000 cegły drogą kupna było, albo zupełnym niepodobieństwem albo też środkiem wypędzenia cen produktu tego do ogromnej wysokości, zważywszy dalej że do budowy użytą jest tylko cegła istotnie dobra, a brak sprzedaje się z łatwością od 17.00 do 17.20 c. za 1000 t. j. po cenie przeciętnej kosztów wyrobu, doszła komisya do przekonania że nawet przy wadliwościach jakie istnieją, opłaca się sownie wyrób cegły w cegielni Kulparkowskiej.

Co do samego podania towarzystwa galicyjskiego wyrobu cegieł maszynowych i przedsiębiorstwa budowlanego, uznaje komisya budżetowa w zasadzie, że prowadzenie budowlanego z funduszy publicznych za pośrednictwem przedsiębiorstwa prywatnego, jest drogą właściwą i najbardziej odpowiednią, i gdyby budowy w Kulparkowie dopiero rozpocząć się miały, nie wahałaby się polecić Wydziałowi krajowemu rokowań na podstawie powyżej wspomnianego podania, gdy jednakże roboty są już więcej niż w jednej trzeciej części wykończone, a nadto zakupione znaczne zapasy materyałów budowlanych wszelkiego rodzaju jak n. p. tarcice do roboty stolarskiej, cios i wapno, gdy kontrakt szczegółowych robót są pozawierane, kaucye pobrane a zadatki wypłacone, w takich warunkach komisya ma przekonanie, że oddanie dalszego prowadzenia budowlanego przedsiębiorstwu prywatnemu jest nie na czasie i wnosi:

Wysoki Sejm przechodzi nad petycją L. 366|S. i L. 210|P. do porządku dziennego.

H. Wodzicki,
przewodniczący.

L. Wodzicki,
sprawozdawca.

Uchwała

z dnia . . . . .

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim księstwem Krakowskiem upoważnia Wydział krajowy:

1. do odstąpienia części gmachu Lwowskiego szpitalu powszechnego, należącej do zakładu obłąkanych na rzecz zakładu chorych, i do spłacenia funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego resztującej ceny kupna, dotąd na tej części gmachu szpitalnego ciężącej.
2. Do użycia na częściowe pokrycie kosztów budowy domu obłąkanych w Kulparkowie, tak sumy uzyskanej w sposób powyższy, jakoteż kapitału do zakładu obłąkanych należącego, w papierach publicznych lokowanego.
3. Do zaciągnięcia pożyczki amortyzującej się do wysokości 150.000 zł. w. a, na dalsze pokrycia tej budowy za poręczeniem kraju.
4. Do przeprowadzenia tej uchwały w myśl §. 20. statutu krajowego.

Lwów . . . . .

Uchwała

z dnia

Sejm Krajowy Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem upoważnia Wydział Krajowy:

1. do odstąpienia części kwater Lwowskiego szpi-
talu powiatowego, należącej do zakładu obja-
wionych na rzecz zakładu chorob, i do spła-
cenia zobowiązań szpitala Lwowskiego
na tej części

Z drukarni Instytutu Staropigiańskiego; Lwów, 1871,

pod zarządem Śl. Huczkwoskiego

---

2. do wyrażenia opinii na sprawozdanie komisji kon-
trolnej, która zbadała obciążenie w Karparkowie, tak
zwanej wsi, w sposób powyższy, jakoteż
kapitału do zakładu objawionych należącego,
w powiatach podległych Lwowskiemu.
3. Do zastąpienia pożyczki amerykańskiej do do-
wysokości 150,000 zł. w. a., na dalsze pokrycie
tej pożyczki za poręczeniem krajem.
4. Do przeprowadzenia tej uchwały w myśl § 20.
statutu krajowego.

Lwów

